

Prispeval Andrej Makuc
Petek, 25. januar 2013 21:00

*V sredo, 23. januarja 2013, je po vsej Sloveniji potekala stavka uslužbencev javnega sektorja. Pričujoče besedilo je nagovor **Andreja Makuca** stavkajočim na Ravnah. Nagovor objavljamo z dovoljenjem avtorja. (Uredništvo Bajte)*

Spoštovane kolegice in kolegi! Smo tu zbrani prekucuhi, puntarji, vstajniki?

Pred 103 leti je v Ljubljani izšla Cankarjeva drama Hlapci, leta 1910 torej. V njej je osrednji lik učitelj Jerman, ki se upre ozkogledni, ozkosrčni, izkoriščevalski, pridobitniški, brezobzirni novi oblasti. In oblast ga zato sovraži. Čemu? Njegov naglavni greh je namera, da bo vse znanja željne, brez delitve po rodu in prepričanju – izobraževal. Kot je obče znano, se Jermanov upor klavrno konča. Izženejo ga na Goličavo. Nekateri izmed njegovih še dovčerajšnjih kolegov, ponižno hvaležni novim oblastnikom za vrženi prokl kruha v zameno za zvestobo, ob Jermanovem odhodu skorajda aplavdirajo. Cenzura je odrsko uprizoritev tega dramskega teksta preložila za devet let. Vmes se je morala zgoditi vojna.

Kaj se je z nami, vsaj z večino med učitelji, zgodilo v teh stotih letih po Cankarju? Najprej – namnožili smo se Jermani in po vsej domovini smo posejani. Več kot polovici nam je uspelo poravnati hrbtenice in ni nas več sram in strah, ker smo, kar smo.

Zato tu jasno in glasno odrekamo pravico odločanja o nas janičarjem, ki so bili takorekoč še včeraj sami eni izmed nas (vzgojitelji, učitelji in profesorji), ko pa so se polastili oblasti, so se začeli potuhnjeno in licemerno obračati proti nam (Škrinjarjeva, Šink, Turk, Komar). In nič jih ni sram, ko trdijo, da smo lenuhi, ki jim je treba naložiti še več dela in vzeti kos trdo prigarane. Če so oni kot pedagogi delali premalo, naj poravnajo račune sami s sabo, mi zase vemo, da delamo pošteno, dovolj, tudi preveč.

Dovolj nam je slepilnih manevrov in oblastniškega licemerja. Dovolj nam je igračkanj z Zakonom o integriteti ter poniževalnih podpisovanj izjav o sprejemanju daril, ki ne smejo presegati 20 evrov vrednosti. Kot da bi nas z njimi učenci in dijaki kar obsipali. Kot da smo iz časov, ko je bilo treba za opravljeno delo, za plačilo prosjačiti za skopo odmerjeno bero od vrat do vrat.

Ko smo mi požirali svoj sram, ker so o nas natolcevali, da smo podkupljivi in da nas je treba čuvati pred pogoltnostjo, so bili nekaterniki med oblastniškimi očitarki sami zaloteni z roko v vreči, iz katere se pobirali stotiče in milijone. Ob tem pa brezsramno, brezvestno in zlonamerno kazali na druge in vpili PRIMITE TATU.

Nam tudi ni potrebno podpisovati nikakršnega etičnega kodeksa, ki si ga je za svojo krinko omišljala parlamentarna mimikrirana svojat – mi moramo etično živeti in delovati vsak dan, vsako uro, pred vsakim učencem, pred slehernim dijakom, študentom. S tem – s poštenostjo in načelnostjo – učitelj stoji ali pade. Za učitelja je pisna izjava o naročenem etičnem ravnanju lahko samo ničvreden kos papirja.

Mi tu NE stojimo kot Martini Kačurji, ki bomo pregnani v Blatni Dol – tu smo kot neizprosni terjalci za tisto, kar nam pripada in nam gre. Mi ne prosjачimo za nobeno podarjeno, lažno varnost – mi vemo, da se od klečeplazenja le še umre.

Prispeval Andrej Makuc
Petek, 25 Januar 2013 21:00

V državi in domovini, ki ni bleda mati, bi morali težiti za čim bolj izobraženimi učitelji, ne pa jih odpuščati in pošiljati med brezposelne, mlade izobražene pa puščati brez vsakega upa ohranjanja dostojanstva, ki si ga je mogoče vzpostaviti samo s pravičniškim in poštenim delom.

Z izobraževanjem in izobraženimi se ne štedi – samo bolna preračunljivost lahko trdi, da je z manj pameti lažje. Za manipulacijo z nevednimi že, za dostojno in dostojanstveno živeti ne. Tu ne stojimo samo zase, ampak zato, ker drugače ne moremo, ne znamo in nočemo. Tu postavamo in rjujemo za jutrišnje dobro nas vseh, ker nam ni vseeno, kako bo z mladimi pojutrišnjem in kaj bodo počeli s sabo, s svojimi in z nami. Če jih bomo po priporočenih neoliberalističnih vrednotah vzgajali v ljudi, ki jim bo mar le še za to, kaj dati nase, vase in podse, se nam vsem obeta kaceti. In nekaterim bi bilo tako prav, saj bi se ob vsiljeni nevednosti polakomili poslednjega, tudi tistega, česar še vojska ne more vzeti.

Prav je, da nas je oblast pognala na ulico. Od tu nas bodo morebiti lažje slišali in ponovili bomo še večkrat, kot se ponavlja v mlinu: mi ne učimo, da je treba na izpitih goljufati, mi ne učimo, da je treba prepisovati, mi ne učimo, da je dovoljeno ponarejati, mi ne učimo, da je prav krasti tuje misli in potem biti zanje nagrajevan. Potem pa prigoljufano pokloniti v dobrodelne namene. To se prakticira v nekem drugem, nenašem, bobkovem svetu.

Že v Habsburški monarhiji (kjer je bila tudi naša slovenska zgodba o pravici slehernika do šolskega pouka zastavljena), že takrat torej je cesarska oblast doumela, da bo imela več od svojih podanikov, če jih bo izobrazila, kot pa če jih bo držala v neukosti in jih oropala še tistega poslednjega, kar jim je ostalo – za človeško dostojanstvo.

Katere knjige so le prelistavila vsa oneta, ki hočejo to četrtrisočletno skušnjo postaviti na glavo? Zato pravim: krivi smo, ker smo dovolili, da si je taista oblast nekoč že kupila volitve z drobtinami z uzorpirane in zato le navidez njihove mize: denimo s šolskimi malicami. Mešetarili so z davkoplačevalskim denarjem – mojim, tvojim, našim. Ko pa so se vkopali taisti jerobi za barikadami na Trgu republike, so prostodušno izjavili, da darilo še ni pravica. In ukradeno podarjeno ukinili, ker do novih volitev ljudi niso več potrebovali. Natančno tako: ta oblast ne potrebuje ljudi. Če pa že morajo biti, naj molčijo, bodo ponižni in hvaležni.

Krivi smo, ker nismo odreagirali takoj in dosledno na ta cinizem in sarkazem. In – če tatiču ne priviješ ušes takoj, bo že jutri, kaj jutri, že na večer bo jerob, za katerega vemo, da je še hujši od gospodarja.

Zadel vsega tega in še tisoč drugih storjenih nemarnosti bo treba ponavljati ne dvakrat kot v mlinu, ampak povedati še trikrat, petkrat, stokrat, če bo treba. Biti nemilosten terjavec z brezsrčnim napuhom. Taki so namreč časi, da ko krivičnika poženeš s praga svoje hiše, bo prišel prvič koj nazaj skozi okno, naslednjič pri zadnjih vratih, tretjič se bo vrnil skozi dimnik, nazadnje ti bo požgal hišo, ki je tvoja, a po njegovem vendar tvoja ni. In vračal se bo, krivičnik, ker mu je dobro in prav.

Še enkrat – tu stojimo, ker ne moremo, ne znamo in nočemo drugače. Potisnjeni smo bili v revolt, ker nam je ostal samo še gnev. In sporočamo – do tu in niti koraka nazaj. Iz stavke smo odločeni stopiti le še do tiste črte, kamor je obrnjen zgodovinski kažipot.

Prispeval Andrej Makuc
Petek, 25 Januar 2013 21:00

Andrej Makuc je profesor slovenščine na Gimnaziji Slovenj Gradec, urednik literarne revije Odsevanja, idejni pobudnik SPUNKa, avtor knjižnih del ... Na Bajti je do sedaj objavil kolumno ["Slepo črevo severnega kraka 3. razvojne osi"](#)

, prispevek

["Kdor gleda drevo, ne vidi gozda"](#)

, z njim pa smo opravili tudi intervju (

[povezava tukaj](#)

).

Protest na Ravnah (avtor Kulpims)